

VNIVERSITAT DE VALÈNCIA

Investidura com a "Honoris Causa" per
la Universitat de València a Robert
Ignatius Burns

Laudatio

València, 29 de novembre de 1985

LAUDATIO ROBERT IGNATIUS BURNS *per José Trench Odena*

Magnífic i Excel.lentíssim Senyor Rector,
Col·legues universitaris.
Senyores i senyors.

Poques coses em poden causar major satisfacció que la de donar la benvinguda en aquesta casa al professor Robert Ignaci Burns, ben conegut dels estudiosos valencians i espanyols, per citar sols els que de més a prop ens toquen, des de fa molts anys, ja que es pot dir que ha dedicat quasi tota la seva existència a l'estudi dels orígens i la consolidació del Regne cristià de València, durant el llarg segle XIII i això l'ha obligat a fer llargues estades a les nostres terres, sobre tot a Barcelona, seu de l'Arxiu de la Corona d'Aragó -on es guarda quasi la totalitat de la documentació relativa a València del període- i als varis arxius de la nostra ciutat i de la resta del País Valencià.

Hi ha també un altre motiu per a què jo m'alegri avui d'haver estat designat per a rebre'l com a Doctor Honoris Causa a la nostra Universitat, i és el de que la nostra coneixença -quan jo era recent llicenciat i becari del CSIC- tingué lloc aquí, a València, durant l'any 1968, al cel·lebrar-se el 8è Congrés d'Història de la Corona d'Aragó.

Robert Ignaci Burns va nèixer a San Francisco (USA) l'any 1921. Allí, en aquella ciutat i universitat va cursar els seus estudis, completant-los posteriorment, en els seus graus d'Història Medieval i moderna, en les universitats de Johns Hopkins i Fribourg, aquesta última a Suïssa.

Burns, l'any 1940 va entrar a la Companyia de Jesús, essent ordenat sacerdot l'any 1952. Això explica la direcció dels seus primers estudis historiogràfics, abans d'entrar a l'anàlisi de la temàtica valentina.

Burns, al llarg de la seua vida, ha ensenyat en les universitats de San Francisco, California (als Estats Units d'Amèrica) i Gregoriana, de Roma.
Ha sigut professor visitant a les de Belmont, Brown, Santa Barbara (totes elles d'USA), Ben Gurion del Negehv (a l'Israel) i al Boston College, així com a les de Gonzaga i Fordman, on anteriorment, junt a una estada a la Villa Machiavelli de Florència, havia completat la seua formació.

Son innombrables els congressos, assemblees, reunions científiques i cursos d'història on ha estat invitat, aportant sempre dades noves -això convé recalcar-ho- referents a l'antic Regne de València.

A voltes, com en el cas del recent Congrés de la Corna d'Aragó, celebrat a Montpel·lier, fou l'únic autor que aportà una ponència específicament valenciana. Essent en el cas esmentat, el seu l'únic estudi referent a la història de la nostra comunitat.

Burns ha estat i continua essent l'ànima del mitgevalisme nord-americà, sobretot del de temàtica hispana. Ha d'esempenyat, pràcticament, tots els càrrecs vigents de les associacions que tracten de la matèria. Destaquen d'entre les mateixes: *l'American Society of Church History*, *l'Academy of Research on Medieval Spain*; la *North American Catalan Society*, *l'American Historical Associations*; la *Society for Spanish and Portuguese Historical Studies* i la *Society for Mediterranean Studies*, per citar sols les més importants. També és l'editor i el conseller principal de les prestigioses revistes *Viator* i *Trends in History*, així com l'assessor i l'ànima dels centres de bibliografia Clio i d'història eclesiàstica.

No és gens senzill de resumir en un curt espai la figura i els mèrits d'historiògraf del professor Burns. Els seus escrits, quasi un centenar, plens de contingut, es troben escampats en nombroses revistes europees i americanes, alguna de les quals prou introbables en el nostre país, i abarquen, per centrar-nos dos aspectes de la història. L'un és referent als jesuïtes i l'Índia, que enmarcaria la primera etapa investigadora del professor Burns i l'altre, al medievalisme hispànic, en general i en particular, a l'antic Regne de València. Aquests estudis de, Burns, referents als Països Valencians, tracten la història del segle XIII en tots els seus aspectes.

Burns, com resta dit, és un dels estudiosos més fecunds en temes valencians. Les seves recerques als arxius, tant al de la Corona d'Aragó, com al de la catedral valentina, per citar solsment els més importants, ens reflecteixen tan sols parcialment a les seves obres ja que moltes son encara inèdites i d'altres sols esboçades dins els nombrosos articles presentats a reunions científiques i del que la lliçó d'avui n'és un exemple palès.

Si podem parlar dels primers anys de la València cristiana, dels seus moradors, de la llengua dels mateixos, etc., sense partidismes, sense inmiscuir-nos en les polèmiques vigents, deurem, com bé diu Joan Fuster, recórrer a l'obra de Burns, ja que el País Valencià és per aquest autor "*un objecte dessinteressat... una simple matèria d'estudi*" i els seus habitants seran pels lectors dels Estats Units "*un equivalent dels hitites, dels carolingis, dels jacobins, però en província*".

Resulta, a la vegada, fàcil i difícil, establir un a classificació per matèries de l'extensa obra del professor Burns, dins l'epígraf comú de l'Antic Regne de València.

Comencem per les fonts. Dins els estudis d'aquesta temàtica destaca el volum primer del *Diplomatari Regni Valentiae*, en el que sota el títol de *Society and Documentation in Crusader Valencia*, l'autor ens dona una lliçó d'heurística, de com es deu investigar, de les dades que l'historiador deu traure dels registres reials, de com ha de plantejar-se l'investigació d'un període com pot ésser el regnat.

Els treballs que més nom han donat a Burns son els referents a la que ell denomina *Cruada*. Aquests s'inicien l'any 1967 amb el seu *The Crusader Kingdom*, obra que va ésser valorada de diverses formes degut a la novetat de l'estudi. Ell mateix, l'any 1982, escribia justificant l'edició castellana i tot analitzant les crítiques rebudes que "*En un sólo punto permanezco inflexible, que la conquista de Valencia fue una cruzada en el más amplio sentido, que fue alentada por Roma desde el principio y que, desde 1236, se estableció formalmente con muchos privilegios*".

Per Burns la conquesta de València fou una creuada i conseqüència de la mateixa ho serà, anys després, la conquesta de Sicília per Pere el Gran. Una volta conquerida València, aquesta terra, entra a formar part de la Corona i, ella, és dins la mentalitat del rei en Jaume una *colònia fronterissa*.

Aquesta idea, la del col·lonialisme valencià, apareix en altres dos volums del nostre autor, com l'aparegut en 1967, *Islam under the Crusaders* i l'editat l'any 1975, sota el títol de *Medieval Colonialism: Postcrusade, exploitation of Islamic Valencia*, en els que Burns ens dona una panoràmica de la terra i la societat valenciana, centrant la seva atenció en el món musulmà.

Té també enorme interès la publicació coordinada pel nostre *doctor honoris causa*, apareguda fa pocs dies, sota el títol *The Worlds of Alfonso the Learned and James the Conqueror: Intellected and Force in Thirteenth century Spanien*, en la que ens dona una visió de la societat espanyola de la època contrapossant la intel·ligència, els llibres i les traduccions d'Alfons X amb l'esperit aventurer, de conquesta, és a dir, amb la força, del rei en Jaume I.

Dels articles dispersos del professor Burns dos entitats n'han fet una selecció editant els de temàtica semblant en un sol volum, son l'editorial 3 i 4, de València que li ha editat set treballs, traduïts al català amb el títol *Jaume I i els Valencians* (Valencia, 1981) i la prestigiosa casa *Variorum* que li edita un volum amb el títol d'on s'inclouen setze articles.

Burns té pendents de publicació altres col·leccions en llengües hispàniques, com els que portaran per títol *Estudios de Historia medieval Valenciana*, anunciada per editorial El Albir i la *Opera Omnia* que prepara l'editorial 3 i 4.

Altres articles del pare Burns restaran encara inacessibles per els que no coneguin la llengua anglesa. Aquests els podem agrupar en un ample ventall de matèries: el paper xativenc, els hospitals valencians, l'organització de la seu Valentina, les lluites de cristians i musulmans a València, els avalots, la vida agrària dels mudèjars, la llengua de frontera o millor "la muralla de la llengua", el dret canònic i València, les lluites amb Al azraq, les minories socials, els pirates de les costes, els castells, les relacions del rei Jaume amb els seus fills i en especial amb l'infant Alfons els terratrèmols, la vida espiritual del monarca, etc.

Potser seria bo de cloure aquests mots retornant al principi, al lloc an hem donat els trets fonamentals de la seva vida acadèmica. l'indubtable que aquesta es clou gairebé sempre amb una sèrie d'honors i una herència. Dels primers n'hem citat més amunt uns quants. Voldria afegir-hi ara que és *doctor Honoris causa* per set Universitats hamericanes; que ha obtingut el Guggenheim Fellow; que se li ha atorgat la medalla d'or de l'Universitat d'Haskins i, a casa nostra, al nostre país, ha sigut Premi Serra d'Or i Catalunya l'any 1982 i que ha sigut també nomenat Soci d'Honor d'Acció Cultural del País Valencià.

En quant a l'herència, sols remarcar que, actualment, un grup de joves i no tant joves americans, treballen damunt la nostra terra, les nostres institucions i això és mèrit de Burns, des d'ara col·lega nostre a l'Universitat de València.

Moltes gràcies.